

Valtuustoaloite/ Kuntalaisten tehokkaampi osallistaminen

KH 28.06.2021 § 143

Kunnanvaltuuston 9 jäsentä on jättänyt valtuuston kokouksessa 24.5.2021 valtuustoaloitteen kuntalaisten tehokkaammasta osallistamisesta.

”Kuntalain 22. pykälän mukaan kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Valtuuston on pidettävä huolta, että tarjolla on monipuolisesti erilaisia osallistumisen menetelmiä. (...) Me allekirjoittaneet esitämme, että Tuusniemen kunnan tulee tarjota kuntalaisilleen entistä laajemmin mahdollisuuksia saada tietoa kunnan päätöksenteosta sekä päästä vaikuttamaan asioihin jo valmisteluvaiheessa. Kunnan tulee käydä läpi osallistamisensa tavat ja uudistaa näitä tapoja vastaamaan vuoden 2019 lakimuutoksen henkeä. Kaikki osallistamisen ja osallistumisen tavat tulee huomioida (tieto-osallisuus, suunnitteluosallisuus, päätöksentekosallisuus ja toimintaosallisuus).

Keinoja osallistamiseen voivat olla esimerkiksi:

1. Päätöksenteon avaaminen eri toimielimissä (valtuusto, hallitus, lautakunnat), tuomalla valmisteluvaiheessa asioita julkiseen keskusteluun (esim. talousarvion valmistelu)
2. Valtuuston kokousten livestriimaus
3. Kaavoituksen vaikutusten avaaminen julkiseen keskusteluun ennen virallisia kaavakuulutuksia, jotta kuntalaiset tietävät milloin on tosiasiallisesti mahdollisuus vaikuttaa asioihin”.

Hallintosäännön 110 §:n mukaan valtuustoryhmällä ja valtuutetulla on oikeus tehdä kirjallisia aloitteita kunnan toimintaa ja hallintoa koskevissa asioissa. Aloite on sitä enempää käsittelemättä lähetettävä kunnanhallituksen valmisteltavaksi.

Valmistelija	Hallintojohtaja Sirpa Hartojoki, puh. 044 7209 036
Kj:n päätösehdotus	Kunnanhallitus merkitsee aloitteen tietoonsa saatetuksi ja päättää lähettää sen valmisteltavaksi keskushallintoon
Päätös	Kunnanhallitus hyväksyi päätösehdotuksen.

KH 22.11.2021 § 276
251/00.02.00/2021

Valtuustoaloite koskee osin samoja seikkoja kuin kunnanhallituksen 4.10.2021 käsittelemä valtuustoaloite: ”Osallistava budjetointi.” Kunnan asukkaiden ja palvelujen käyttäjien oikeudesta osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan säädetään kuntalain 22 §:ssä. Kyseisessä kuntalain säännöksessä tuodaan esille kuusi erilaista tapaa kuntalaisten vaikuttamismahdollisuuksista. Näistä vaihtoehdoista Tuusniemen

kunnassa on jo käytössä kaksi: Järjestetään keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia, sekä selvitetään asukkaiden ja kunnassa säännönmukaisesti tai pidempiaikaisesti asuvien tai oleskelevien palvelunkäyttäjien mielipiteitä. Näitä keinoja on käytetty ainakin nykyisellä ja edellisellä valtuustokaudella, viimeksi kuluvan syksyn aikana kuntastrategian päivittämiseen liittyen. Kuntalaisten osallistaminen ja vaikuttaminen välittömästi esimerkiksi osallistavan budjetoinnin kautta talousarvion sisältöön edellyttää, että kunnan taloudessa on siihen liikkumavaraa. Tätä ei tällä hetkellä ole. Kuntalaispalautte otetaan huomioon kunnan toimintoja ja talousarviota valmisteltaessa mahdollisuuksien mukaan. Esimerkiksi koko talousarvioprosessin läpivienti vaiheittain tiiviissä vuorovaikutuksessa kuntalaisten kanssa edellyttää välttämättä myös henkilöresurssien vahvistamista kunnan keskushallinnossa.

Lainsäädännön näkökulmasta huomioon on otettava myös laki viranomaistoiminnan julkisuudesta (21.5.1999/621). Tyypillisesti valmistelun lopputuloksena syntyy asiakirjoja, jotka ovat julkisia kun asiakirja valmistuu käyttötarkoitukseensa, asiassa on tehty ratkaisu tai asiakirjan tultua viranomaiselle. Vasta julkiseksi tultuaan asiakirja on täysimääräisesti julkisuusperiaatteen piirissä ja siihen kohdistuu tiedonsaantioikeus. Sen sijaan ennen kun asiakirja on tullut julkiseksi, tiedon saaminen siitä - erityisesti valmisteluasiakirjasta – riippuu viranomaisen harkinnasta. Kunnassa tämä käytännössä tarkoittaa tapauskohtaista toimielimen päätöstä.

Lähtökohtaisesti kunnan toimielimien kokouksista ainoastaan valtuuston kokoukset ovat julkisia. Julkisuusperiaate täyttyy valtuuston kokousten osalta sillä, että kokouksiin on yleisöllä vapaa pääsy. Mahdollinen livesrutiimausten aloittaminen valtuuston kokouksissa edellyttää investointia tarvittavaan laitteistoon sekä rakenteellisia korjauksia valtuustosalin akustiikkaan. Nämä toimenpiteet ovat puhtaasti talousarviokysymys.

Kaavoitusprosessin alkuvaiheessa tapahtuu maanomistajien kuuleminen, josta tiedotetaan heille etukäteen kohdennetusti. Kaava on sekä luonnos- että ehdotusvaiheessa nähtävillä ja asiasta annetaan kaavakuulutukset sekä sähköisesti että paikallislehdessä. Kaavaluonnoksiin ja -ehdotuksiin on saatu kuntalaispalautetta. Kaavoituksesta vastaavalle viranhaltijalle tai kunnan viranhaltijajohdolle ei ole tullut kuntalaispalautetta siitä, että meneillään olevissa kaavaprosesseissa olisi ollut epäselvyyttä mielipiteen ilmaisun ajankohdan suhteen.

Valmistelija	Kunnanjohtaja Timo Kiviluoma, puh. 0447209047
Kj:n päätösehdotus	Kunnanhallitus päättää, ettei valtuustoaloite anna aihetta enempään, toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi ja antaa päätöksensä tiedoksi aloitevastauksena valtuustolle.
Päätös	Kunnanhallitus hyväksyi päätösehdotuksen.